

www.mevzuattakip.com.tr

Belediyenin Tarafı Olduğu Özel Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk

UYARI: Makale'nin tamamına, sitemize üye girişi yaptıktan sonra ulaşabilirsiniz. Siteye üye değilseniz, lütfen ÜYE OL butonuna tıklayarak üye olunuz. Üyelik esnasında, girilen bilgilerin şüpheli olması halinde, üyeliğiniz silinecektir.

BELEDİYENİN TARAFI OLDUĞU ÖZEL HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA ARABULUCULUK

Av. Gazi SERT

İçişleri Bakanlığı E. Başkontrolörü

1. Giriş

Alternatif uyuşmazlık çözüm yolları arasında yer alan "Arabuluculuk," özel hukuk uyuşmazlıklarının tarafı olan kişilerin, özgür iradeleriyle seçtikleri tarafsız ve uzman bir üçüncü kişinin hakemliğinde, dava açılmadan önce veya dava açıldıktan sonra başvurdukları bir uyuşmazlık çözüm yöntemidir. Arabuluculuk, uyuşmazlığın mahkeme dışında, hızlı ve kesin bir şekilde çözülmesini amaçlayan bir usul hukuku kurumudur.

Arabuluculuk kurumu, Türk Hukuk Sistemine 07/06/2012 tarihli 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu ile girmiş olup; "zorunlu arabuluculuk" ve "ihtiyari arabuluculuk" olmak üzere iki tür arabuluculuk söz konusudur.

Zorunlu Arabuluculuk, dava şartı haline getirilmiş arabuluculuktur. Zorunlu arabuluculuğa tabi uyuşmazlıklarda, mahkemede dava açılmadan önce arabulucuya gitme zorunluluğu vardır.

İhtiyari Arabuluculuk ise, tarafların uyuşmazlıkların çözümü amacıyla kendi özgür iradeleriyle başvurdukları arabuluculuktur. Tarafların bir arabulucuya gitme zorunluluğu olmadığı halde uyuşmazlığın çözümü için dava açmadan önce arabulucuya

başvurmayı tercih etmeleri söz konusudur. Taraflar üzerinde tasarruf edebilecekleri her türlü özel hukuk uyuşmazlığıyla ilgili ihtiyari arabuluculuk yoluna başvurabilirler.

Gerek zorunlu ve gerekse ihtiyari arabuluculukta, arabuluculuk faaliyetinin Arabuluculuk Siciline kayıtlı kişilerce yerine getirilmesi gerekmektedir.

Hukuk Sistemimizde yakın zamanda yapılan düzenlemelerle iş uyuşmazlıkları ile ticari uyuşmazlıklarda Arabuluculuk dava şartı haline getirilmiştir. İş uyuşmazlıkları ile ticari uyuşmazlıklara ilişkin olarak dava açılmadan önce Arabulucuya gitmek zorunlu olup, bu tür uyuşmazlıklarda arabulucuya gitmeden açılan dava, dava şartı yokluğu nedeniyle mahkemece reddedilecektir.

2. Belediyelerin Tarafı Olduğu Özel Hukuk Uyuşmazlıklarında İhtiyari Arabuluculuk

Özel hukuk uyuşmazlıklarının tarafları, zorunlu arabuluculuk dışındaki uyuşmazlıklarda, dava açılmadan önce veya davanın görülmesi sırasında uyuşmazlığın çözümü için tarafsız ve uzman bir üçüncü kişinin hakemliğinde bir araya gelme konusunda anlaşmaya varabilirler. Tarafların aralarında üçüncü kişinin hakemliğine gitme konusunda anlaşmaya varmaları durumunda ise, başvurabilecekleri yer Arabuluculuk Kurumudur. Taraflar, aralarında anlaşarak Adalet Bakanlığınca tutulan sicile kayıtlı bir Arabulucuya başvurarak, aralarındaki uyuşmazlığın çözümünde hakemlik yapmasını isteyebilirler.

Diğer taraftan, belediyeler dahil kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu özel hukuk uyuşmazlıkları da arabuluculuğa elverişlidir. Dolayısıyla, kamu idarelerinin de zorunlu arabuluculuk dışındaki uyuşmazlıklarını çözmek için Arabuluculuk kurumunu kullanmaları mümkündür.

Konuya belediyeler açısından bakacak olursak; 5393 sayılı Belediye Kanununun 15. maddesinin (k) bendinde, “Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek” belediyelerin yetkileri arasında sayılmıştır. Bu düzenlemeyle, belediyelerin tarafı olduğu uyuşmazlıkların dava dışında anlaşma yoluyla çözülmesi imkanı getirilmiştir.

Yine mezkur Kanunun 18. maddesinin (h) bendinde, “Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beşbin TL'den fazla dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragat karar vermek” yetkisi belediye meclisine; 34. maddesinin (f) bendinde ise, “Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek” yetkisi belediye encümenine verilmiştir.

Buna göre, vergi, resim ve harçlar dışında kalan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma yoluyla çözümü için; miktarı beşbin TL'ye (2020 yılı için 20.248,00 TL'ye) kadar dava

konusu olan uyuşmazlıklar için belediye encümeni kararı, bu miktarı aşan uyuşmazlıklar için ise belediye meclis kararı alınması gerekmektedir.

Bu kapsamda, belediyelerin taraf olduğu özel hukuk uyuşmazlıklarında (zorunlu arabuluculuğa tabi uyuşmazlıklar hariç), 5393 sayılı Kanun 18/h ve 34/f maddeleri gereğince yetkili organlarından (belediye meclisi ve belediye encümeni) karar alınarak, Arabulucu yoluyla uyuşmazlık çözümüne gidilmesi mümkündür.

3. Belediye Uyuşmazlıkları Açısından Dava Şartı (Zorunlu) Arabuluculuk

Dava şartı olarak arabuluculuk kurumu, yani zorunlu Arabuluculuk, Hukuk Sistemimize ilk defa 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununda yapılan düzenlemeyle girmiştir. 7036 sayılı Kanunun 3. maddesinde yapılan düzenleme ile;

- 1) Bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı,
- 2) İşe iade,

talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartı haline getirilmiştir. Yani, taraflar dava açmadan önce Arabulucuya başvuracaklardır.

Daha sonra 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda yapılan düzenlemeyle, Arabulucuya başvuru ticari davalarda da dava şartı haline getirilmiştir.

Buna göre Arabuluculuk, iş uyuşmazlıkları ile ticari uyuşmazlıklarda dava şartı haline getirilmiş olup, bu tür uyuşmazlıklarda tarafların dava açmadan önce Arabulucuya gitmeleri zorunludur. Dolayısıyla, Arabulucuya gitmeden dava açılması durumunda, mahkemece davanın usulden reddi söz konusu olacaktır.

Bu kapsamda, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile sermayesinin yarıdan fazlası bunlara ait şirketlerin, iş uyuşmazlıkları ile ticari uyuşmazlıklarda, dava açılmadan önce Arabulucuya gitmeleri gerekmektedir.

Diğer taraftan, iş uyuşmazlıkları ile ticari uyuşmazlıklarda Arabulucuya başvurulması dava şartı haline getirildiğinden, belediyelerin bu tür uyuşmazlıklarda Arabulucuya başvurmaları için 5393 sayılı Kanun 18/h ve 34/f maddeleri kapsamında belediye meclisi veya belediye encümeni kararı almaları da gerekmez.

4. Arabuluculuk Komisyonu Oluşturulması ve Komisyon Üyelerinin Sorumluluğu

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 15/8 maddesi ile Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliğinin 18/1 maddesi gereğince; Arabuluculuk müzakerelerinde idareyi, üst yönetici (belediyelerde belediye başkanı) tarafından belirlenen iki üye ile hukuk birimi amiri veya onun belirleyeceği bir avukat

ya da hukuk müşavirinden oluşan komisyon temsil edecektir. Hukuk biriminin veya kurum avukatının olmadığı hallerde ise komisyon üyelerinin tamamı üst yönetici tarafından belirlenecektir. Yedek komisyon üyeleri de aynı usulle seçilecektir.

Komisyon üyelerinin görev süreleri 2 yıl olup, süre sonunda komisyon üyelerinin tekrar seçilmesi mümkündür. Komisyonda asıl üyenin katılmadığı toplantıya yedek üye katılacaktır. Komisyon kararlarının oy birliği ile alması gerekmektedir.

Belirlenen komisyon üyeleri arabuluculuk sürecinde karar alma konusunda tam yetkilidir. Komisyon, arabuluculuk müzakereleri sonunda gerekçeli bir rapor düzenler ve beş yıl boyunca saklar. Komisyonun sekretarya hizmetlerini yürüten birim tarafından gerekçeli raporların saklanmasına ilişkin gerekli tedbirler alınır.

Komisyonun ve sekretaryasının çalışma usul ve esasları idareler tarafından belirlenir. Komisyon üyeleri bu madde kapsamındaki görevleri uyarınca ilgili özel ve kamu kurum ve kuruluşları ile sekretarya aracılığıyla yazışma yetkisine sahiptir. Kurum ve kuruluşlar tarafından komisyona ivedi olarak cevap verilir.

Komisyon üyeleri, bu madde kapsamındaki görevleri uyarınca aldıkları kararlar ve yaptıkları işlemler nedeniyle görevinin gereklerine aykırı davrandıklarının mahkeme kararıyla tespit edilmesi dışında, mali ve idari yönden sorumlu tutulamazlar.

Komisyon üyelerinin arabuluculuk faaliyeti kapsamında yaptıkları işler ve aldıkları kararlar sebebiyle açılacak tazminat davaları, ancak İdare aleyhine açılabilir. İdare, ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan üyelere ödeme tarihinden itibaren bir yıl içinde rücu eder. İdare aleyhine tazminat davası açılması hâlinde, davanın açıldığı mahkeme ilgili komisyon üyelerine davayı re'sen ihbar edecektir.

5. Değerlendirme ve Sonuç

Yukarıda da belirtildiği üzere, 5393 sayılı Kanununun 15/k maddesinde, belediyelere tarafı oldukları özel hukuk uyuşmazlıklarını anlaşma yoluyla çözme yetkisi verilmiştir. Bu kapsamda, belediyelerin tarafı olduğu özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümü için Arabuluculuk yoluna başvurmaları mümkündür. Ancak, belediyelerin taraf olduğu özel hukuk uyuşmazlıklarında, Arabuluculuk yoluna gidebilmesi için aynı Kanununun 18/h ve 34/f maddeleri gereğince yetkili organlarından (belediye meclisi ve belediye encümeni) karar alınması gerekmektedir.

Diğer taraftan, Hukuk Sistemimizde, arabuluculuk, iş uyuşmazlıkları ile ticari uyuşmazlıklarda dava şartı haline getirildiğinden, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile sermayesinin yarısından fazlası bunlara ait şirketlerin, iş uyuşmazlıkları ile ticari uyuşmazlıklarda, dava açılmadan önce Arabulucuya gitmeleri zorunludur. Belediyelerin, dava şartı arabuluculuk kapsamındaki uyuşmazlıklarda, Arabulucuya

başvurmaları için belediye meclisi veya belediye encümeni kararı almaları gerekmez.

Arabuluculuk müzakerelerinde belediyeyi, belediye başkanı tarafından belirlenen iki üye ile hukuk birimi amiri veya onun belirleyeceği bir avukat ya da hukuk müşavirinden oluşan Arabuluculuk Komisyonu temsil edecektir. Hukuk biriminin veya kurum avukatının olmadığı hallerde ise komisyon üyelerinin tamamı üst yönetici tarafından belirlenecektir.

Komisyon üyelerinin, aldıkları kararlar ve yaptıkları işlemler nedeniyle mali ve cezai sorumlulukları, görevlerinin gereklerine aykırı davrandıklarının mahkeme kararıyla tespit edilmesi durumunda söz konusu olacaktır. Mahkeme kararı olmadan, komisyon üyelerinin mali ve idari yönden sorumlu tutulmaları mümkün değildir.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, belediyelerin taraf olduğu özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümünde ihtiyari arabuluculuk yoluna başvurulması ve zorunlu arabuluculuk sürecinde de uzlaşmaya yönelik aktif rol alınması; hem Arabuluculuk Kurumunun kamu idareleri nezdinde benimsenmesine katkı sağlayacak, hem de belediyenin tarafı olduğu uyuşmazlıkların kısa sürede çözülmesi sağlanmış olacaktır.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA